

at de er resultatet af flere konkurrerende selskabers indsats og sluttelige kompromiser mellem disse. Bogen henvender sig dog ikke i højere grad til trænede geografer med erfaringer fra kontinentet, men løser flere ellers gådefulde ting i det engelske trafikmønster. Man leder forgæves efter oplysninger om de fremtidige trafikplaner i England. *Viggo Hansen.*

A. Harris: The Rural Landscape of the East Riding of Yorkshire 1700-1850. A study in historical geography. University of Hull Publications. Oxford University Press, London 1961. 136 sider, ill. 14,5 × 22 cm. 25 sh.

Når forf. indskrænker sig til at berette om landskabsudviklingen i netop dette åremål, så er grunden den, at det er i disse 150 år, den store transformation finder sted i det engelske landskab. Omkring 1700 begynder det engelske landskab at tage afsked med middelalderens brugs- og organisationsformer, indfører mer eller mindre frivilligt udskiftninger (Parliamentary Inclosure Act 1730) og nyere rotationsformer og i realiteten skaber det landskab, man ser i dag, med dets mange markskel og levende hegn, spredte gårde, racekvæg og kornafgrøder på drænedede og afvandede arealer. Udredningen slutter med tiden omkring 1850, da udviklingen stort set er tilendebragt, og da landbrugsbefolkningen og bebyggelsen har nået sit maksimum, og den store vandring til industribyerne er begyndt.

Beretningen om landskabsudviklingen i East Riding, Yorkshire, d.v.s. landet mellem Nordsøen og Yorkdalen og mellem Pickeringdalen og Humberfloden, er i alle henseender et propert arbejde, baseret på studiet af talrige samtidige dokumenter og kort og suppleret op med anerkendte rejseskildringer, og bygget op som en letlæselig og velillustreret beretning først om tilstandene omkring 1730, dernæst om forandringerne frem til 1810 og endelig situationen ved århundredets midte. Udviklingsgangen understreges af statistik og fortrinligt udarbejdede kort over detailområder. Forfatteren har ikke alene haft til hensigt at berette om landskabsudviklingen, men i lige så høj grad at give en saglig redegørelse for landbrugets udvikling i et område med vidt forskellige landskabsformer, spændende fra The Wold's kalkplateau til marsken omkring Humberfloden, og efter anmelderens mening er opgaven fuldt ud lykkedes.

Viggo Hansen.

The Domesday Geography of South-East England. Edited by H. C. Darby & E. M. J. Campbell. Cambridge University Press, 1962. 658 s., ill. 16,5 × 24 cm. £ 6,—.

Hermed foreligger 3. bind af de planlagte 6 Domesday Geographies, hvoraf de to foregående omfattede Eastern England og Midland England. Af de berømte Domesday optegnelser, der blev til i 1086 på foranledning af Vilhelm Erobreren, har der hidtil kun været udgivet brudstykker, og det er derfor første gang, at der er sket en fuldstændig bearbejdelse af dette uvurderlige kildemateriale, og det er så meget mere glædeligt, at det er et par af Englands mest prominente geografer, der har stået i spidsen for redaktionen. Domesday-dokumenterne er den mest udførlige registrering af middelalderens landbrug og økonomi, der eksisterer. Gennem dem får man oplysning om antallet af jordbrug i de dele af England, som

Vilhelm Erobreren beherskede, udtrykt i *hides* (skattebol) og *virgates* eller i *acres*, endv. antallet af *ploughlands* (d.v.s. et udtryk for det dyrkede areal) og af okseband. Vedr. befolkningen får man at vide antallet af bønder af forskellig kategori, *sochemanni* (frie bønder, oftest i Danelagen), *villein* (fæstere), *cottars* (landarbejdere) og *serfs* (trælle). Desuden er alle andre „herligheder“ blevet optegnet som fx. værdien af skov, eng og anden græsning, af fiskerier, møller, kirker, markeder, toldsteder, parker, vinmarker og saltpander, og gennem stedsangivelserne får man at vide, hvilke bebyggelser der eksisterede i 1086. Mens det således er muligt at danne sig et ganske godt billede af hele landbrugets organisation, effektivitet og økonomi i de forskellige dele af England i det 11. årh., så er oplysningerne om byerne så sparsomme og sporadiske, at man desværre ikke får noget reelt indtryk af byaktiviteten, som dog efter andre samtidige kilder at dømme har været ikke helt ringe.

Gennem det således bearbejdede stof er det nu beskåret også andre end specialister i gamle håndskrifter at få kendskab til forholdene i Vilhelm Erobrerens England, ikke mindst takket være de fortrinligt udarbejdede kort og tabeller over befolkningstætheden, antallet af okseband pr. square-mile, udbredelsen af skov, eng, fiskepladser, møller m. m. I dette tredje bind er grevskaberne behandlet individuelt, men sidste afsnit redegør også for Sydøstengland som helhed. Af enkeltheder er det værd at notere, at Hampshire grevskab i 1086 kun havde en befolkningstæthed på 5–15 indb. pr. square-mile, og selv om dette tal skal ganges med 4–5 for at få den faktiske befolkning, så har tætheden dog næppe været mere end 10–30 indb. pr. km².

Både tekst og kort er udarbejdet med forbilledlig klarhed, ligesom opstillingen er overordentlig overskuelig, og selv om man må sige, at værket først og fremmest henvender sig til et engelsk publikum af geografer, historikere, økonomer og lokalhistorikere, for hvem de originale dokumenter i øvrigt iflg. deres natur er vanskeligt tilgængelige, så har indholdet dog også stor interesse uden for England for en dybere forståelse af landbrugsforhold og -økonomi i middelalderen, og for Skandinavien gør der sig de særlige forhold gældende, at Domesday registreringen også omfatter Danelagen, hvorved man kan trække paralleller tværs over Nordsøen til vikinernes oprindelige hjemland og herigennem eventuelt få belyst adskillige hidtil uafklarede spørgsmål.

Viggo Hansen.

A. H. Smith: *The Place-Names of the West Riding of Yorkshire. Part Seven: Introduction, Bibliography, River-Names & Road-Names, Analyses.* Cambridge University Press, 1962. 307 sider. 14 × 22,5 cm. 35 sh.

Dette arbejde, der afslutter et 6-binds værk om stednavnene i Yorkshires vestlige del, området fra Humber til kul- og tekstilområdet ø.f. Penninerne, er publikation nr. 36 fra det overordentligt virksomme engelske Place-Name Society, hvis traditionsrige arbejder har vundet stor anerkendelse i Skandinavien. Af størst interesse for danske forhold er i dette arbejde den 76 sider store Introduction, hvori der redegøres for de forskellige stednavnelags udbredelse, lige fra de keltiske over de britiske, engelske, danske og norske til de med den franske erobring introducerede bebyggelsesnavne. Det fremhæves her, at de skandinaviske navne spiller en stor